

[Tinning]

ikke noget at gøre ved, men jeg synes, det er vigtigt i forhold til den dér diskussion at erkende, at når man presser folk hårdt, vil de alt andet lige også nemmere føle sig fristet til den slags spekulationer, og det ligger der ikke nogen individuel mistæneliggørelse i.

Derudover synes jeg da også vi skulle glæde os over – sådan forstår jeg hr. Torben Lunds indlæg – at vi nu har kigget på et forslag, som måske ikke lige var sagen, men så kan vi prøve alle sammen at finde på noget bedre.

(Kort bemærkning).

Merete Aarup (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Torben Lund, at vi tilslutter os ikke princippet, for vi mener, at ægteskabet er det bedste for familier og børn, men vi vil selvfølgelig som sædvanlig deltage meget seriøst i udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg er glad for, at man vil gå ind i et seriøst udvalgsarbejde

Må jeg lige sige til hr. Tinning, at jeg er helt enig i – og det tror jeg også fremgik af mit indlæg – at de enlige forsørgere er presset, men forslaget her er rent faktisk et forsøg på at lette dette pres, og jeg har svært ved at se, at det efter dette forslag skulle blive større og dermed også incitamentet til eventuelt at spekulere i den sociale lovgivning – tværtimod.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Nu får hr. Torben Lund det til at lyde, som om forslaget tager sigte på alle de enlige forsørgere. Forslaget tager jo kun sigte på den del af de enlige forsørgere, som ønsker et samlivsforhold med en af det modsatte køn. Det, jeg pegede på, var faktisk, at alle enlige forsørgere fik en bedre situation, hvis man gjorde de økonomiske ydelser til børnene uafhængige af forældrenes situation. Det er et forslag, som ville komme alle enlige forsørgere, der er i en presset situation, til gode.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 62:

Forslag til lov om ændring af lov om individuel boligstøtte.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 13/11 84).

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Dette lovforslag er som tidligere meddelt taget tilbage og bortfaldet.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 37:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en spærret og beboerkontrolleret vedligeholdelseskonto.

Af Albrechtsen (VS) m.fl.

(Fremsat 14/11 84).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 8–14 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 63:

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene. (Bortfald af kapitalafkast).

Af Albrechtsen (VS) m.fl.

(Fremsat 14/11 84).

9) Første behandling af lovforslag nr. L 64:

Forslag til lov om ændring af lov om leje. (Styrkelse af lejernes muligheder for selv at afhjælpe mangler).

Af Albrechtsen (VS) m.fl.
(Fremsat 14/11 84).

10) Første behandling af lovforslag nr. L 65:

Forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder. (Fuldt stop for ejerlejligheder i den eksisterende boligmasse).

Af Albrechtsen (VS) m.fl.
(Fremsat 14/11 84).

11) Første behandling af lovforslag nr. L 66:

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene. (Ændring af huslejenævnets sammensætning m.v.).

Af Albrechtsen (VS) m.fl.
(Fremsat 14/11 84).

12) Første behandling af lovforslag nr. L 67:

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene. (Skærpede regler for tvangsudlejning af tomme boliger).

Af Albrechtsen (VS) m.fl.
(Fremsat 14/11 84).

13) Første behandling af lovforslag nr. L 68:

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene. (Udvidelse af lovens anvendelsesområde).

Af Albrechtsen (VS) m.fl.
(Fremsat 14/11 84).

14) Første behandling af lovforslag nr. L 69:

Forslag til lov om ændring af lov om leje. (Udvidet adgang til etablering af beboerrepræsentation m.v.).

Af Albrechtsen (VS) m.fl.
(Fremsat 14/11 84).

Forhandling

Boligministeren (Bollmann):

Ifølge fremsættelsen og bemærkningerne sigter disse forslag, der her behandles som en helhed, mod, at der her og nu gennemføres en ændret lovgivning, der på meget væsentlige punkter gør indgreb i udlejernes rettigheder vedrørende deres egne ejendomme, ja, endog i en sådan grad, at det i vidt omfang går ud over, hvad der kan betegnes som erstatningsfrie reguleringer.

Jeg vil generelt sige, at flere af forslagene indeholder indgreb, der vil være eksproprirende over for udlejeren, og som eksempel kan jeg fremhæve bestemmelsen i beslutningsforslag nr. B 37 om oprettelse af en spærret og beboerkontrolleret vedligeholdelseskonto. Det er jo sådan efter gældende regler, at hensættelserne tilhører ejeren.

Jeg kan også fremhæve bestemmelsen om bortfald af kapitalafkast i lovforslag nr. L 63, forslaget om lejernes adgang til i en ikke nærmere defineret udstrækning at afhjælpe mangler for ejernes regning i lovforslag nr. L 64 og endelig forslaget i lovforslag nr. L 65 om tilbagestykning af allerede udstykkede ejerlejligheder.

Det var de generelle bemærkninger.

Skal vi se på de enkelte forslag, kan man sige om beslutningsforslag nr. B 37, at det stort set består af syv punkter, der alle har til hensigt at lade kommunerne overtage alle private udlejningsejendomme.

Jeg vil gerne understrege, at jeg selvfølgelig ikke kan støtte forslaget, men jeg vil godt gøre opmærksom på, at det jo ikke er sikkert, at punkt a og b var så dårligt et forslag for de private udlejere, specielt de mange, der har et stort underskud på vedligeholdelseskontiene, og jeg læser selvfølgelig forslaget sådan, at det må modsvares af, at lejerne så skal betale alle udgifter, der kommer på ejendommen til de nævnte arbejder, altså også de påbudsarbejder, kommunen eventuelt pålægger ejerne. Men det er et af de punkter, jeg gerne vil foreslå at vi lader ejere og lejere forhandle færdigt for at se, hvad de kommer frem til.

Så er der lovforslag nr. L 63, bortfald af kapitalafkast. Det fremgår heraf, at det principielt er forkasteligt at tjene penge på at eje andres bolig.

Forslagene sattes til forhandling.

[Boligministeren]

Det eneste, jeg kan sige hertil, er, at det er et held, VS kun har fire eller fem medlemmer her i salen, og der er jo ikke meget, der tyder på, at de får flere. Dette er ren ideologi, og det eneste, jeg ikke forstår, er, at man kun kaster sig over husejerne. Hvorfor stiller man ikke forslag om en grundlovsændring, hvori der står: det er forbudt at eje noget og få et afkast heraf?

Så er der lovforslag nr. L 64. Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal sige om det, men også her vil jeg sige, at vi bør afvente forhandlingerne mellem lejerne og ejerne. En ret som den, man taler om, må vel anstændigvis følges op af en regel om, at lejerne så over huslejen skal dække alle udgifter til arbejderne. Det er jo sådan, at med en beslutningsret må også følge et ansvar, et økonomisk ansvar, og det er det, VS glemmer ikke bare her, men faktisk i alle forslag.

Lovforslag nr. L 65 er jo en gammel kending, hvis hovedindhold faktisk gør det til et skatteforslag. Jeg synes, at hvis VS ønsker skattereglerne ændret, skulle man foreslå det gennem den relevante lovgivning. Det er i hvert fald ikke kutyme at foretage ændringer i folks fradragsret via boliglovgivningen. Det kan vel ikke overraske, at vi er imod et sådant forslag og generelt også imod begrænsninger i fradragsretten, hvis ikke der er sammenhæng med andre ting.

Lovforslag nr. L 66 har vi vel også set før; i hvert fald foreslår man her oprettelse af et huslejenævn, hvori kun den ene part i et interesseforhold, nemlig lejerne, er repræsenteret.

Det er klart, at det i høj grad ville stride mod almindelige regler for sammensætning af nævn og råd som konfliktløsende organer. Man kunne sige, at det svarer til, at overenskomstforhandlingerne skulle føres mellem hr. Knud Christensen og hr. Hardy Hansen, og så kunne man som eventuel forligsmand bede om at få hr. Georg Poulsen. Jeg synes simpelt hen, det er et urealistisk forslag.

Lovforslag nr. L 67 kan jeg kun se som et udtryk for mistillid til kommunen, til de lokalpolitikere, som borgerne selv har valgt. Jeg kan selvfølgelig heller ikke støtte dette forslag. Jeg mener, det er rimeligt, at kommunen selv skønner – hvis loven siger det – hvornår man vil bruge denne lovgivning.

Lovforslag nr. L 68 er også et gammelt kendt forslag. Jeg ville ikke have noget imod

en ensartet lovgivning over hele landet, men jeg er helt sikker på, at det ville blive en anden model end den, VS foreslår. Lad os imidlertid nu se, hvad lejere og grundejere kommer frem til.

Det samme gælder i og for sig lovforslag nr. L 69. Hvis jeg skal forsøge at være en lille smule positiv, må det være på dette område.

Jeg tror, vi i foråret, når lovforslaget kommer frem, får lejlighed til at diskutere en udvidelse af beboerdemokratiet, men jeg vil gentage: det kan ikke kun være på lejernes præmisser, ejerne må selvfølgelig også have nogle rettigheder.

Som det klart er fremgået af det, jeg her har sagt, må samtlige forslag afvises, om ikke andet så fordi vi behandler en række af tingene i et samarbejde mellem ejerne, lejerne og boligministeriet i øjeblikket, og jeg kan oplyse, at jeg regner med, at vi i løbet af foråret kan fremsætte lovforslag. Derfor endnu en gang: de forslag, der foreligger her, bør afvises.

Svend Andersen (S):

Det er jo en bred vifte af forslag, der her er lagt frem, og jeg vil da straks sige, at der er nogle ting, som det kan være rigtigt at se på, men jeg har også en fornemmelse af, at nogle af de ting, det kan være rigtigt at se på, er ting, der allerede er indeholdt i nogle af de drøftelser, der foregår mellem lejernes og grundejernes organisationer med henblik på en kommende ændring af lejelovgivningen. Det er jo forhandlinger, der har stået på i nogen tid efterhånden, og der er tidligere – og det skete jo også denne gang – fra boligministerens side blevet henvist til disse drøftelser. Man har brugt disse igangværende forhandlinger til at undlade at tage stilling til ændringer, som det havde været rigtigt at foreslå. Men jeg skal da vedgå, at jeg også denne gang mener, at det, efterhånden som en afslutning på forhandlingerne nærmer sig, nok er rigtigt at afvente resultatet af de forhandlinger.

Det er min opfattelse, at forhandlingerne mellem lejernes og grundejernes organisationer nu er inde i en afgørende og en afsluttende fase, så et resultat kan være nært forestående, og det er et resultat, som så derefter

[Svend Andersen]

hurtigt må efterfølges af lovforslag fra ministeren.

Nu bemærkede jeg, at ministeren sagde: engang i foråret. Jeg går ud fra, at hvis fornemmelsen af, at man er færdig med forhandlingerne inden jul, er rigtig, vil lovforslaget komme umiddelbart efter nytår, og kommer der så et fornuftigt resultat ud af drøftelserne og ministeren følger resultatet, er det socialdemokratiets opfattelse, at et lovforslag, som samler alle de problemer, der er rejst, må være at foretrække, idet vi selvfølgelig forudsætter, at en ændret lejelovgivning ikke bare er en teknisk revision og en teknisk sammenskrivning af to love, men at den også vil indeholde ændringer på områder som beboerindflydelse og huslejefastsættelse, krav til vedligeholdelse, et system, hvor man får en anken mulighed, så dyre retssager kan undgås, at boligministeren også sikrer sig, at problemerne med huslejenævn bliver løst, og at vi får huslejenævn i samtlige kommuner.

Jeg vil godt knytte nogle bemærkninger til de enkelte lovforslag.

Lovforslag nr. L 65, som siger stop for udstykningen i ejerlejligheder i den eksisterende boligmasse, er et forslag, som vi kan tilslutte os. Det er en rimelig tanke, som vi tidligere har givet udtryk for. Samtidig sikrer forslaget en ændret status for de kondemnerede ejendomme, idet de jo ikke ved en istandsættelse kan genopstå som nye ejendomme.

Vi mener også, det er rigtigt, at der gøres noget ved salg af ikke før solgte, men nu udlejede ejerlejligheder. Vi har jo set nogle uhyrlige eksempler på, hvordan man i Søllerød Park har solgt lejligheder på vilkår, der er afhængige af beboernes helbredstilstand og forventede levealder. Det er en usmagelig salgsteknik, der er anvendt, og det må være rigtigt, at der sættes en stopper også for det.

Lovforslag nr. L 63 om afskaffelse af kapitalafkast synes jeg nok rejser nogle problemer. Efter vores opfattelse må et rimeligt kapitalafkast være til stede, bl.a. af den grund, at terminsydelserne skal betales, og det er bl.a. det, kapitalafkastet kan bruges til.

Jeg kan da godt se hensigten med et sådant forslag. Der er måske nogle, der vil finde på at kalde det en indirekte ekspropriation, det skal jeg altså ikke gøre, men det er jo almindeligt kendt, at terminsydelser skal betales, og også at en del af udgiften til ter-

minsydelserne bliver indeholdt i huslejen. Det gør man som privat husejer, og det er også almindeligt inden for det almennyttige boligbyggeri, at en del af lejen bruges til at betale terminsydelser med. Og så længe det er almindeligt og lovligt at eje en privat udlejningsejendom, skal terminerne nu engang også betales.

Jeg mener også, at spørgsmålet om tvangsudlejning af de tomme boliger lader tilbagestå nogle uløste problemer, men jeg er enig med forslagsstillerne i, at det nok er rigtigt, at kommunerne ikke i alle tilfælde har benyttet sig af deres ret til at sætte beboere ind i tomme lejligheder. Alt for mange får lov til at stå tomme, men det, at man ændrer kommunens muligheder til en pligt for kommunen – for det er jo det, lovforslaget går ud på – mener jeg rejser nogle problemer. Det er jo ikke et spørgsmål om bare at sige til kommunen, at nu skal den indsætte beboere i en tom lejlighed. Hvad med den situation, at der ingen ansøger er til den tomme lejlighed? Eller hvad med den situation, at det er en mindre familie til en stor lejlighed, hvor huslejen langt overstiger det, som familien er i stand til at betale, selv om boligsikringen kommer til hjælp? Hvem skal så klare de ting?

Lad mig om de øvrige lovforslag, som jeg ikke her har omtalt specielt, sige, at vi i socialdemokratiet er enige med forslagsstillerne om, at der må laves nogle ændringer på de områder, der er peget på, men vi mener fortsat, at det er rigtigt at se på en øget beboerindflydelse i det private udlejningsbyggeri på samme måde, som vi har gjort det inden for den almennyttige boligsektor.

Jeg har mærket mig, at man i lovforslaget siger, at beboerne skal have øget ret til at vælge beboerrepræsentanter, men jeg mener, der mangler nogle oplysninger om, hvad disse beboerrepræsentanter skal kunne foretage sig, og hvilke beføjelser de skal have. Det er imidlertid ting, vi kommer tilbage til senere.

Jeg skal til sidst gentage, at socialdemokratiet mener, at det bedste grundlag for at drøfte alle disse ting vil være det lovforslag, som bygger på de forhandlinger, som forhåbentlig snart bliver afsluttet. Og så skal jeg endelig erindre om, at socialdemokratiet har fremsat et forslag, som ligger i boligudvalget, om regulering af lejen i de uregulerede områder; det sikrer, hvis det bliver vedtaget, at

[Svend Andersen]

der i disse kommuner ikke kan gennemføres lejeforhøjelser, uden at der er sket stigninger i de nødvendige driftsudgifter på ejendommen. Jeg vil fortsat fremføre det rigtige i, at det er dette forslag, der bliver vedtaget, således at vi i de kommende år kan få ro på huslejeområdet, indtil de foreslåede ændringer på hele lejeområdet er gennemført.

Svend Åge Petersen (KF):

Venstresocialisterne foreslår her, at der skal oprettes en spærret og kontrolleret vedligeholdelseskonto, der skal kontrolleres af beboerne. Ærlig talt er det faktisk ikke det dårligste forslag, der hidtil er kommet fra VS, men ved nærlæsning af forslaget falder min begejstring for dette beslutningsforslag ganske betydeligt. Det skyldes, at man direkte skriver, at forslaget vil kunne medføre, at ejeren går fallit, fordi han ikke vil være i stand til at overføre det pligtige beløb til kommunen. Altså erkender man fra VS' side, at der her er nogle meget væsentlige problemer for ejerne af udlejningsejendomme. Tak for det!

Desværre mener VS, at problemet kan klares ved, at ejeren skal have ret til at overdrage ejendommen til kommunen. Skal have ret til – det er meget tankevækkende. Her er det, at vi i det konservative folkeparti siger fra; det er ikke vort mål at slå private udlejere i hovedet for derved at tvinge dem til at sælge til kommunen. At det så er angivet, at kommunalbestyrelsen straks skal sørge for, at en overtaget ejendom omdannes til en almennyttig andelsboligforening, ændrer ikke ved det væsentlige, nemlig at VS ønsker at fratage ejere af private udlejningsejendomme deres ejendomsret. Vi må selvfølgelig sige fra over for beslutningsforslag nr. B 37.

I lovforslag nr. L 63 foreslår venstresocialisterne visse interessante ting, og vi må nok sige, at vi på det kraftigste må gå imod.

I bemærkningerne til forslaget står der ganske tydeligt, at meningen med dette forslag er at forhindre, at der også fremover er privatejede udlejningsejendomme i Danmark. Én ting vil jeg sige her: det er ærlig snak. Nu ved vi, hvad det er, vi har med at gøre. Ejendommene skal overdrages til kommunen, der straks igen skal overdrage dem til selvstændige almennyttige andelsboligforeninger. Det er jo fuldstændig som i det foregående be-

slutningsforslag, jeg netop har omtalt. Vi kan selvfølgelig ikke gå ind for dette lovforslag.

Lovforslag nr. L 64 skal styrke lejernes muligheder for selv at afhjælpe mangler ved vedligeholdelsen. Lovforslaget er overflødigt, og det er et indgreb i den private ejendomsret, for det er lejerne, der skal bestemme og afhjælpe manglerne, og det er ejeren, der skal betale. Men også det problem har VS et forslag til løsning af, nemlig at ejeren bare kan lade ejendommen overtage af kommunen, der så straks og så videre – i lighed med de andre forslag. Melodien er den samme. Lovforslaget er overflødigt, da vi netop nu er ved at afgive betænkning til lovforslag om tvungen administration af udlejningsejendomme. Derfor må vi selvfølgelig gå imod.

Ifølge lovforslag nr. L 65 vil venstresocialisterne have fuldt stop for oprettelse af ejerlejligheder i den eksisterende boligmasse. Efter forslaget skal det kun være muligt at etablere ejerlejligheder i nyopførte ejendomme, og det endda på den betingelse, at der ikke skal være fradragsret for de renter, der måtte opstå af lån i ejerlejligheden. Det er en, må man vistnok sige, meget effektiv form for indgreb i den hidtil kendte rentefradragsret for renter af lån i egen bolig. Derfor kan vi selvsagt heller ikke gå ind for dette forslag.

Med lovforslag nr. L 66 vil venstresocialisterne have ændret huslejenævnenes sammensætning. Formuleringen i bemærkningerne er meget sigende for forslaget: der skal til huslejenævnen vælges to lejere og ingen ejere, altså ingen repræsentation overhovedet fra ejerside. Dette må vi gå imod.

Ifølge lovforslag nr. L 67 skal vi have skærpet reglerne for tvangsudlejning af tomme boliger. Der er tale om en genfremstættelse, men det bliver det jo ikke rigtigere af. Vi må gå imod dette; vi mener ikke, der er behov for at ændre den eksisterende lov.

Lovforslag nr. L 68. Samme forslag fra VS blev også fremsat i marts måned i år. Da blev det ikke vedtaget. Det bliver det nok heller ikke i denne omgang. Det konservative folkeparti ønsker ikke at foretage indgreb i lejereguleringen i de såkaldt ikke-regulerede kommuner. Det ville i praksis være det samme som at gennemtvinge huslejenævn i alle landets kommuner. Det stemte vi om i foråret, og det ønsker vi stadig væk ikke at gå ind for.

[Svend Åage Petersen]

En udvidet adgang – lovforslag nr. L 69 – til etablering af beboerrepræsentation m.v. vil vi henvise til en nærmere drøftelse i forbindelse med boligministerens kommende lovforslag om udlejningsbyggeri.

Samtlige disse otte forslag fra VS lyser meget, meget tydeligt af, at man hader udlejere. Tænk, disse grimme udlejere, der lejer ud til andre. Det er ganske grove forsøg på at gøre det endnu mere umuligt at være udlejer, end det allerede er i dag. Det er meget ærgerligt sagt, hvad man vil, det vil jeg medgive, VS lægger altså ikke skjul på sine hensigter. Tak for det!

Det konservative folkeparti har faktisk ganske andre hensigter. Derfor synes vi, der er uhyre lidt brugbart i disse forslag. Jeg vil håbe, det bliver mere brugbare og mere konstruktive forslag, VS fremkommer med, når vi skal have revideret boliglovgivningen i den kommende tid.

Knud Andersen (V):

Da vor ordfører desværre ikke kan være til stede, skal jeg gentage venstres holdning til disse forslag.

Vi kan stadig væk ikke anbefale forslagene i deres nuværende udseende. Det skyldes, at målet med VS' forslag tilsyneladende må være følgende:

For det første, at en fremtidig boligpolitik skal bygge på et statsfinansieret almennyttigt byggeri. For det andet, at der rent faktisk skal ske ekspropriation af private udlejningsboliger. Jeg skal kort kommentere disse to punkter.

I et frit samfund som vort må der være mulighed for flere forskellige boligformer. Der skal være plads til almennyttige og private boliger, til ejer- og lejerboliger. Vi er imod ensretning af boligpolitikken frem mod det, som VS vil have: et almennyttigt statsbyggeri, oven i købet et statsfinansieret byggeri. Der vil i realiteten med gennemførelsen af lovforslag nr. L 63 være tale om en ekspropriation af private udlejningsboliger. Uanset at man kan finde udlejere, som opfører sig mindre pænt, skal vi ikke glemme, at en lang række private har været med til at sørge for alle de boliger, vi har i dag, og de boliger udgør oven i købet en stor del af vor boligmasse.

Lovforslagene nr. L 67, L 68 og L 69 er alle genfremsættelser fra henholdsvis 2. samling 1981–82 og 2. samling 1983–84. Venstres holdning har ikke ændret sig siden, så disse forslag vil jeg ikke kommentere yderligere.

Om beslutningsforslag nr. B 37 og lovforslagene nr. L 64 og L 66 skal jeg kun sige, at de vedrører emner, som bør indgå i de lejelovsforhandlinger, der foregår for tiden.

Om at indføre et fuldt stop for udstykning af ejerlejligheder som foreslået i lovforslag nr. L 65 kan jeg sige, at det er venstre klart imod. Vi har efterhånden fået en fornuftig ejerlejlighedslovgivning, hvor der kun sker udstykning af lejligheder af en rimelig standard, så der er ingen grund til at stramme disse regler.

Med disse bemærkninger skal jeg gentage, at venstre ikke kan anbefale disse forslag.

Pelle Voigt (SF):

Hvis man ser på de intentioner, der ligger bag ved de forslag, som VS har fremsat her i dag, må man sige, at det er intentioner, som helt deles af SF, men det betyder ikke umiddelbart, at vi er enige i alle forslagene og alle de detaljer, der ligger i forslagene. Derfor er det måske lidt beklageligt, at vi sikkert ikke får tid til i folketingets boligudvalg at give disse sager en tilstrækkelig lang og grundig behandling, sådan at de intentioner, som ligger i forslagene med hensyn til en begrænsning eller fuldstændig afskaffelse af det private udlejningsbyggeri, et fuldt stop for ejerlejligheder i den nuværende boligmasse og en styrkelse af beboerdemokratiet, kan føres igennem. Men jeg håber da, at forslagenes fremsættelse her har haft den virkning, at vi under det kommende arbejde med lejelovgivningen nu har fået disse intentioner præsenteret, og at overvejelserne på den måde kommer til at indgå i de forhandlinger, vi skal have til foråret.

Jeg må sige, at selv om vi som sagt er enige i en række af de hovedsynspunkter, der ligger bag disse forslag, er der nogle ting, som undrer en lille smule.

En af de ting, som jeg synes stikker i øjnene, er tanken om at erstatte husejerne i huslejenævnene med lejere, for det får umiddelbart én til at stille sig det spørgsmål, om ideen er den helt at afskaffe huslejenævnene. Det kunne jo godt tænkes, for et husleje-

[Pelle Voigt]

nævn udelukkende bestående af lejere har faktisk i sig selv ikke rigtig nogen mening. Alle sager, som der vil være uenighed af en eller anden art om, vil naturligvis i et sådant system omgående blive anket, og man kunne derfor spørge: er intentionen en sådan fjernelse af huslejenævnene, eller vil man virkelig bibeholde huslejenævn med udelukkende lejerrepræsentation? Hvorfor så ikke tage skridtet fuldt ud og overlade det til lejerne selv i de pågældende ejendomme at træffe beslutning om disse ting? I hvert fald er konsekvensen af VS' forslag på dette område, at huslejenævnet som institution bliver helt meningsløst. En af de mange ting, som jeg synes det var rimeligt at få afklaret under arbejdet i boligudvalget, var, hvad tankegangen bag dette egentlig er.

Jeg skal i øvrigt sige, at der er et af forslagene, vi i SF føler os særlig tiltalt af og særlig i overensstemmelse med, ikke alene med hensyn til intentionerne, men også med hensyn til den praktiske udformning. Det er lovforslag nr. L 65 om fuldt stop for ejerlejligheder, sådan at også kondemnerede og fredede ejendomme kommer ind under ejerlejlighedsstopet. Det er noget, vi meget gerne vil være med til at se på i udvalget, og hvis vi ikke bliver færdige med det inden folketingssamlingens slutning, er jeg meget villig til at være med til at tage det op igen på et senere tidspunkt, gerne hurtigst muligt i den ny folketingssamling.

Som sagt kan vi altså tilsige de forslag, der ligger her, en positiv udvalgsbehandling, da vi er enige i de intentioner, der ligger bag. Vi håber, at det i så vid udstrækning som muligt vil kunne lade sig gøre at udmønte de tanker og mål, VS og SF har fælles på dette område, snarest muligt, og skulle det ikke lykkes som en følge af behandlingen af disse forslag, må vi jo arbejde videre med sagen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg kan sammenfattende sige, at det radikale venstre ikke kan tilslutte sig nogen af de fremsatte forslag.

Lovforslag nr. L 67, L 68 og L 69 er genbrug, og jeg vil herom henvise til, hvad den radikale ordfører har sagt under tidligere behandlinger. Beslutningsforslag nr. B 37 finder vi helt umuligt at håndtere. Med hensyn til lovforslag nr. L 65 om udstykning af

ejerlejligheder finder vi ikke, der er behov for ændring af de gældende regler. Vi mener heller ikke, at man som foreslået i lovforslag nr. L 66 skal ændre reglerne om huslejenævnenes sammensætning. Der er på boligmarkedet – hvad enten man kan lide det eller ej – både lejere og udlejere, og huslejenævnenes opgave er at afgøre tvistigheder, og de problemer løser man ikke ved at ændre sammensætningen. Vi er modstandere af lovforslag nr. L 63, som faktisk betyder en afskaffelse af al udlejningsvirksomhed.

Heller ikke lovforslag nr. L 64 om afhjælpning af mangler finder vi et brugbart forslag. Jeg vil godt gøre lidt flere bemærkninger om nr. L 64.

Vi finder for det første, at behovet for regler som de foreslåede er særdeles beskedent, hvortil kommer, at reglerne vil medføre en lang, lang række vanskelige tekniske problemer. I de kommuner, hvor der er huslejeregulering, altså huslejenævn, er der andre og bedre muligheder end dem, der her anvises. Det vil være hurtigere og mere enkelt at anvende de eksisterende muligheder, nemlig ved at lejerne retter henvendelse til huslejenævnet, som så kan pålægge udlejeren at lade arbejderne udføre inden for en nærmere fastsat frist. I langt de fleste tilfælde medfører de regler, vi har her, at pålægget efterkommes af udlejeren. Og i de få tilfælde, hvor det ikke sker, vil Grundejernes Investeringsfond kunne blive indblandet i sagen, foruden at der er mulighed for at sætte ejendommen under tvangsadministration. Netop reglerne om tvangsadministration er for øjeblikket under opstramning, så de bliver mere effektive.

Hvad angår de kommuner, hvor der ikke er huslejeregulering, altså heller ikke huslejenævn, kunne man umiddelbart sige, at der var større anledning til at indføre regler i retning af de foreslåede, men det drejer sig om et mindre antal kommuner, som regel med mindre omfattende bymæssige bebyggelser og et ubetydeligt antal udlejningsejendomme. Det vil tilmed meget ofte forholde sig sådan, at udlejeren enten selv bor i ejendommen eller i det pågældende samfund, og det betyder, at de problemer, der lægges op til at løse med lovforslaget, overhovedet ikke opstår i disse tilfælde.

Dertil kommer, at det fremsatte lovforslag medfører en lang række meget vanskelige

[Niels Helveg Petersen]

tekniske problemer. Forslaget siger f.eks., at kun et flertal af lejerne kan vælge de tre repræsentanter. Kan f.eks. syv lejere ud af 22 vælge de tre repræsentanter? Efter hvilke regler skal valget af repræsentanterne i givet fald finde sted? Gælder der regler om indkaldelse til samlet møde, og efter hvilke nærmere regler skal man vælge de tre repræsentanter?

Det foreslåede stk. 4 i § 11 hviler på en retsvildfarelse, idet den gældende bestemmelse i lejelovens § 25 forudsætter et uforsvarligt forhold fra lejerens side, og det kan formentlig ikke være forslagsstillernes opfattelse, at lejerne skal kunne fralægge sig ansvaret for uforsvarlige forhold.

Helt generelt gælder det, at der kan opstå bevisvanskeligheder med hensyn til, om ejendommen overhovedet var mangelfuld. Om dette er tilfældet, vil kun kunne afgøres af én myndighed, enten af huslejenævn eller af boligret. Der bliver vanskeligheder med at afgøre, om der ved manglernes udbedring er anvendt den mest hensigtsmæssige udførelse, og om udgiftens størrelse er rimelig, foruden en lang række andre spørgsmål, hvoraf ikke mindst betalingsspørgsmålet er vigtigt.

Det er foreslået, at kommunalbestyrelsen er pligtig til at stille fornøden garanti til rådighed. Over for hvem skal garantien stilles? Skal det være over for håndværkerne eller over for det pengeinstitut, som yder lån? For hvis regning stilles garantien? For udlejerens eller for lejernes?

Jeg har hermed antydnet – jeg kunne nævne en lang række andre helt uafklarede tekniske problemer i forslaget – at det i vore øjne er meget uigennemarbejdet, og jeg må i det hele sige, at forslaget, således som det er udformet, forekommer os at være meget diletantisk.

Birgith Mogensen (CD):

CD må naturligvis afvise den række af forslag, vi her har til behandling. Forslagene er i et og alt udtryk for en fortsættelse af den mistænkeliggørelse, venstrefløjens, desværre somme tider sekunderet af socialdemokratiet, retter mod de private udlejere, der stiller boliger til rådighed for befolkningen, og som normalt har et væsentlig bedre forhold til deres lejere end nogen VSere.

Jeg mener ikke, at der er grund til at kommentere de enkelte forslag. VS kunne lige så godt have fremsat et forslag, der hed: Samfundsovertagelse af alt udlejningsbyggeri eller Udlejernes julegave til lejerne.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skal kort fremføre vores mening om de forskellige forslag.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 37 om vedligeholdelseskonti giver jeg forslagsstillerne ret i, at det vel for beboerne kan synes urimeligt, at det, de har indbetalt til vedligeholdelse, undertiden kan gå helt tabt for dem. Det er nogle problemer, man kan kigge nærmere på. Jeg mener dog, at det vil være særdeles vanskeligt at udskille sådanne conti, men det var da et af de forslag, man kunne kigge nærmere på.

Om bortfald af kapitalafkast, lovforslag nr. L 63, må vi sige, at forslaget automatisk vil føre til, at private udlejningsejendomme forsvinder. Denne målsætning kan man være for eller imod alt efter gemyt. Personlig har jeg såmænd ikke så meget imod det, bare jeg kunne finde nogle andre at sætte i stedet, for min umiddelbare fornemmelse er, at lejerne kommer fra asken og i ilden, hvis f.eks. Københavns kommune skal overtage ejendommene.

Med hensyn til lovforslag nr. L 64 om lejernes ret til selv at afhjælpe mangler må vi stadig væk sige, at det jo er private ejendomme. Det er indgreb i den private ejendomsret, hvis man udvider det alt for meget. Vi ønsker virkelig, at lejerne i de private udlejningsboliger skal have så mange rettigheder som vel muligt, men der må være grænser. Jeg kan ikke dy mig for at sige, når man vil have kommunerne til at sørge for, at disse mangler bliver afhjulpet: lad nu kommunerne sørge for, at deres egne ejendomme ikke lider af de mangler, de skal afhjælpe hos andre.

Endelig er der garantiforpligtelsen osv. Hvis man skal have kommunerne til at stille garanti for den udgift, der er tale om her, bliver det så som så med kommunernes interesse.

Med hensyn til lovforslag nr. L 65 om stop for ejerlejligheder må jeg sige, at vi medvirkede i sin tid til det såkaldte ejerlejlighedsstop, og vi mener, at dette stop var og er

[Arne Bjerregaard]

tilstrækkeligt, og vi mener ikke... *(Tilråb fra tilhørerpladserne og udfoldelse af transparent).*

Formanden:

Demonstranterne bedes øjeblikkelig fjerne det og forlade tilhørerpladserne. Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet et øjeblik.

Mødet udsat kl. 14.49

Mødet genoptaget kl. 14.50

Forhandlingen genoptoges.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg var vist kommet til forslag nr. L 65 om stop for ejerlejligheder, og jeg sagde vist, at vi medvirkede i sin tid til det såkaldte ejerlejlighedsstop. Vi mener, det er tilstrækkeligt, og vi mener ikke, vi kan gå baglæns, som VS foreslår. Det er jo ren ekspropriation, og det vil koste dyrt at gå den vej, VS foreslår.

Lovforslag nr. L 66 om ændring af huslejenævnets sammensætning finder vi særdeles mærkværdigt, og vi må klart sige nej til dette forslag.

Vedrørende tvangsudlejning af tomme boliger mener vi ikke, der er brug for nogen ændring i lovgivningen. Kommunerne kan jo bare sige: åbn brikkerne! Endelig må jeg sige, at havde vi haft en ordentlig boligregisterlov, som vi i sin tid ville have, men som vist bl.a. VS ikke ville have, så havde vi i dag ikke haft så store problemer på disse områder.

Så er der nr. L 68 om, at de uregulerede områder nu skal være regulerede områder. Jeg har i alt fald ikke kunnet finde noget generelt bevis for, at det fungerer bedre for lejerne i de regulerede områder end i de uregulerede områder. Dette bevis må man klart fremføre, før man kan sige, at det er nyttigt at gøre dem til regulerede områder. Man kan nævne nogle enkelte eksempler, men generelt har lejerne faktisk haft det bedre i de uregulerede områder end i de regulerede.

Forslag nr. L 69 skal jeg bare sige nej til.

Generelt vil jeg sige om VS' forslag, at de klart viser VS' målsætning på det boligpolitiske område. Det vil vi skam ikke klandre VS for, det har de deres fulde ret til, og vi må

respektere deres holdning på dette område. Vi har blot ikke ganske samme boligpolitiske målsætning, det er vi nødt til at sige.

Pia Kjærsgaard (FP):

Denne buket af lovforslag og et enkelt beslutningsforslag fra VS går løs på boligspørgsmål af større og mindre karat; mange af dem nikker vi endda genkendende til.

Forslaget om, at lejligheder, der ejes og lejes, overgår til almennyttige andelsboligforeninger, finder fremskridtpartiet overflødig. Vi er heller ikke tilhængere af selvtægt, hvad VS foreslår i lovforslag nr. L 64, idet beboerrepræsentanterne skal kunne tage sagen i egen hånd. Forslaget har også tilknytning til almennyttige andelsboligforeninger, som VS jo er glade for, og det er da også helt i orden. Lovforslag nr. L 63 følger resten af buketten fra VS, der skal komme en revision af leje- og boligreguleringslovgivningen i forløbet.

Lad mig slutte med beslutningsforslag nr. B 37, som forslagsstillerne så rigtigt oplyser vil koste staten penge. Bl.a. derfor kan fremskridtpartiet heller ikke støtte dette forslag, ganske som vi afviser de øvrige forslag.

Albrechtsen (VS):

Baggrunden for, at VS fremsætter disse forslag, er først og fremmest de enorme vedligeholdelsesproblemer, der findes i hele den private udlejningsmasse, og den manglende beboerindflydelse, det manglende beboerdemokrati.

Forslagene skal også ses i det lys, at det er nødvendigt, at der i forbindelse med en leje-ovsrevision sker afgørende ændringer på de hovedpunkter, VS har peget på her. Vi har ingen tiltro til, at forhandlinger, hvor grundejerne skal acceptere resultatet, vil kunne føre til noget, som på nogen måde er acceptabelt for lejerne. Vi har set, hvilke krav grundejerne har stillet med, endog krav om forøget kapitalafkast og krav om, at flere ejendomme, først og fremmest de mindre ejendomme, fritages for huslejeregulering osv. Derfor har vi ønsket at fremlægge et helt anderledes grundlag, et socialt grundlag, og tage udgangspunkt i den revision, som forhåbentlig kommer. Jeg vil i den forbindelse understrege, at disse forslag ikke tilsigter en teknisk revision og en sammenskrivning

[Albrechtsen]

af lovkomplekset. De er efter vores opfattelse de hovedpunkter, som skal danne rygraden i revisionen. Så meget om baggrunden.

Hovedhjørnesteinen er kravet om, at lejerne skal have råderetten over deres egne vedligeholdelsespenge. Det er der mange gode grunde til. Ikke alene er det rimeligt, at beboerne i al slags byggeri – det vil også sige i det private udlejningsbyggeri – har garanti for, at de penge, de betaler til vedligeholdelsen, også bruges til vedligeholdelsen. Det er det, man fra flere ordføreres side har betegnet som noget i retning af ekspropriation. Det er lidt underligt, at man kan hævde, at forslag, der går ud på at sikre, at lejernes egne vedligeholdelsespenge bruges til de formål, de er indbetalt til, nærmer sig noget, der ligner ekspropriation. Hvilke andre steder ville man acceptere, at vedligeholdelsespenge ikke blev brugt til deres formål? Det ville man ikke acceptere i parcelhusbyggeriet, det ville man naturligvis heller ikke acceptere i det almenyttige byggeri, og man ville heller ikke acceptere det i det private andelsboligbyggeri. Ingen andre steder ville man naturligvis acceptere at være tvunget til at leve under sådanne tilstande.

Ifølge oplysninger i Politiken den 1. november 1984 er lejernes bidrag til vedligeholdelse steget med over 100 pct. i løbet af de sidste tre år, men det beløb, der faktisk blev anvendt til vedligeholdelse, steg i samme periode kun med 33 pct. Der er unægtelig en forskel mellem 100 pct. og 33 pct. i lejernes disfavor. Sagen er, at der i år faktisk kunne anvendes 2,4 mia kr. på vedligeholdelsen, hvis lejerne havde råderetten over pengene.

Det er ikke alene de mange skandaløse enkeltstager, som jævnligt omtales i dagspressen, med boligspekulation og misrøgt af ejendomme, det drejer sig om. Vi kender selvfølgelig alle disse meget grelle eksempler. Nogle af dem havner under tvangsadministration. I nogle tilfælde ender det med, at ejendommen kondemneres på grund af den manglende vedligeholdelse, og så har ejeren mulighed for at foretage en nødtørftig istandsættelse og derefter, på baggrund af ejerens egen forsømmelighed, udstykke den i ejerlejligheder og derved hente en stor gevinst.

Men problemerne gælder også generelt i de almindeige udlejningsejendomme, og det er først og fremmest dem, disse forslag vedrører.

Der er af Københavns magistrats 4. afdeling foretaget en undersøgelse af i alt 749 ældre boliger i København beliggende i forskellige karreer, og det giver et ganske godt billede af almentilstanden. Denne undersøgelse viste, at ikke mindre end 89 pct. af ejendommene havde mangler ved tagene, facaderne, trapperne osv. Undersøgelsen viste, at det ville tage i alt 7.124 arbejdstimer at udbedre manglerne i 545 af de berørte boliger. Overføres resultaterne på byplan, har magistratsafdelingen beregnet, at 700 bygningsarbejdere herved ville kunne få arbejde i et år. På landsplan vil der selvfølgelig være tale om et langt større tal. Desuden skal nævnes for Københavns vedkommende de mange farlige altaner, der også hører under den udvendige vedligeholdelse. Disse mangler vil alene kræve 1.100 arbejdspladser i løbet af et år.

Det vil sige, at der alene i København uden videre kunne skabes 2.000 arbejdspladser og samtidig sikres altaner og bedre levevilkår for beboerne osv., uden at det offentlige af den grund skulle betale så meget som én krone ekstra, i hvert fald i princippet, for lejerne har jo betalt for vedligeholdelsen. Disse udgifter påhviler ejerne, lejerne har betalt.

Virkningerne skulle altså være, at det offentlige ved at sikre, at disse ting blev gennemført, ville få nogle betydelige besparelser på bl.a. understøttelse og samtidig ville få skatte- og momsindtægter. Problemet består simpelt hen i her og nu at få lavet regler, som kan sikre vedligeholdelsen, og det er det, en række af de forslag, der ligger her fra VS, drejer sig om.

Med hensyn til beboerdemokratiet hersker der den samme fuldstændig uacceptable tilstand, som man heller ikke ville acceptere nogen som helst andre steder, som ingen andre beboere i dette land ville finde sig i at leve under. Vi, der bor i det almenyttige byggeri, ville ikke kunne acceptere at leve med sådanne tilstande uden indflydelse og uden beboerdemokrati, som der er tale om i de private udlejningsejendomme. Jeg tror heller ikke, at parcelhusejere ville finde sig i at blive underkastet sådanne forhold. Jeg tror også, de ville fastholde deres egen indflydelse på boligsituationen. Det samme gælder selvfølgelig de private andelsboliger. Der ville man heller ikke acceptere sådanne til-

[Albrechtsen]

stande. Det er kun en bestemt del af befolkningen, nemlig den fattigste del, det typisk drejer sig om i disse boliger, som skal udsættes for disse tilstande. Sådant er det i et klas-sesamfund. Det er for så vidt ikke overras-kende, men det bliver det ikke spor accepta-belt af, og vi må kræve en indsats.

På den baggrund er jeg selvfølgelig ked af, at de borgerlige inklusive det radikale venstre har indtaget en så negativ holdning til disse forslag, en meget uansvarlig holdning, må man sige, på baggrund af de problemer, der er, og på baggrund af, at man fra borgerlig og radikal side ikke har væsentlige alter-native bud at lægge frem. Men det glæder mig, at der fra SFs side er en meget positiv holdning til disse problemer. Det har vi hel-ler ikke på noget tidspunkt været i tvivl om at der ville være.

Jeg må sige med hensyn til socialdemokra-tiets reaktion, at jeg har opfattet den som rimeligt positiv, i hvert fald på nogle væsent-lige punkter. Der var også nogle positive be-tragtninger vedrørende forslaget om fuldt stop for ejerlejligheder, som det radikale venstre desværre ikke kunne være med til. Jeg synes, at der tegner sig det billede, at der er en ret stor kreds her i folketinget, der ønsker en indsats over for disse tilstande på ejerlej-ghedsområdet, og det er jeg glad for.

Jeg vil sige med hensyn til socialdemokra-tiets øvrige bemærkninger, at med hensyn til de forhandlinger, som nu skal foregå, og som man henviser til, synes jeg, det er utrolig vig-tigt, at i hvert fald socialdemokratiet, SF og VS, som i dag har markeret positive holdnin-ger til løsningen af disse problemer, sammen med lejerbevægelsen lægger et gevaldigt pres på boligministeren og det borgerlige flertal, som i dag har stillet sig negativt til løsning af lejernes problemer. Det synes jeg må være en af hovedkonklusionerne på debatten.

Der er nogle enkelte ting, jeg synes jeg bliver nødt til at svare på.

Hr. Niels Helveg Petersen var inde på nogle tekniske problemer med hensyn til nr. L 64, der jo drejer sig om lejernes mulighe-der for selv at afhjælpe de mangler, som ejerne ikke sørger for at få afhjulpet. Efter min opfattelse er der ikke nogen teknisk uklarhed på ansvarsområdet. Jeg mener ikke, at lejerne skal have ansvar for foranstaltnin-ger, som de er nødt til selv at sørge for bliver gennemført, fordi hverken ejerne eller andre

sørger for det, fordi et påbud ikke bliver gen-nemtvinget osv. Derfor foreslår vi, at der ikke skal være noget erstatningsansvar i de tilfælde, så rent teknisk er det meget klart, kan jeg sige til hr. Niels Helveg Petersen.

Jeg kan heller ikke se, at det skulle være det store problem at finde ud af at holde et beboermøde, hvor man vælger tre repræsen-tanter. Men hvis det ikke er præciseret nok, skal jeg meget gerne medvirke til, at det bli-ver klargjort. Det gælder selvfølgelig også andre detaljer, som der måtte være proble-mer med. Men jeg kan nu ikke helt se, at det er på det tekniske plan, der er så mange proble-mer. Det er snarere, fordi hr. Niels Helveg Petersen ikke bryder sig om forslaget. Det er jo en anden sag.

Jeg vil slutte med at sige, at påstanden om, at dette indebærer ekspropriation, mener jeg rent juridisk set ikke er rigtig. VS har jo net-op indbygget i forslagene, at ejerne vil kunne komme fra deres ejendomme med en erstat-ning. Det er i og for sig ikke, fordi vi mener, at det i alle tilfælde vil være lige rimeligt med en sådan erstatning, men jeg kan ikke se, at der nogen steder i forslagene er tale om, at der bliver foretaget ekspropriation uden erstatning, og det er jo det, det drejer sig om. Jeg kan i hvert fald ikke se de juridi-ske indvendinger, men jeg kan se de indven-dinger, der har været fra borgerlig side i ret-ning af, at man ønsker at bevare ejernes frie skalten og valten med andres boliger, og det er selvfølgelig et politisk synspunkt, vi så må kæmpe om. Rent faktisk har vi altså udfor-met det sådan, at den side af sagen skulle være afklaret.

(Kort bemærkning).

Svend Åge Petersen (KF):

Hr. Albrechtsen talte ikke ganske uventet meget om beboernes rettigheder.

Hvad er det, VS gør? Hvad det, VS vil? Hvad er det, de siger? VS siger helt klart: vi vil gerne have færre af det, der hedder udle-jere. Har disse udlejere – uanset at det fore-løbig er lykkedes rimeligt godt at få nogle færre af dem – da overhovedet ingen rettig-heder? Er det bare en minoritetsgruppe, som ganske enkelt og kollektivt skal afstraffes, fordi der er nogle få af dem, der virkelig ik-ke har opført sig anstændigt over for deres lejere? Er det, man vil have, en kollektiv af-

[Svend Åge Petersen]

straffelse? Vi skal have fjernet dem. Jeg synes nok, det var påkrævet med en noget mere afbalanceret holdning til lejere og udlejere i de forslag, vi ser her.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Ja men der ligger ingen afstraffelse af nogen i dette. Tværtimod ligger der i samtlige forslag en mulighed for udlejerne til at komme ud af de problemer, de måtte være i, f.eks. de problemer, der opstår, fordi de maler vedligeholdelseskontiene, så der ikke står noget på dem, så de ikke kan klare problemerne, i det øjeblik de bliver stillet over for kravet om at sikre vedligeholdelsen.

Det er rigtig, som det blev bemærket af en af de borgerlige ordførere – jeg husker ikke, hvem det var – i første runde, at VS faktisk erkender det problem, at der er en række udlejere, der har misrøgtet deres økonomi, fordi de har malket ejendommene og dermed bragt sig selv og ejendommene i en situation, som ikke er holdbar. Vi foreslår, at disse udlejere kan komme ud af det.

Der er ikke tale om nogen som helst strafekspeditioner eller sådan noget, men tværtimod om et forsøg på at få ændret tilstandene på disse områder på en måde, så udlejerne kan komme ud af det, i de fleste tilfælde uden alt for store men, og så lejerne samtidig kan få råderetten over deres egne midler og sikre kontrollen med deres egne boliger.

Til slut vil jeg sige, at naturligvis skal en udlejer da have de fulde rettigheder over sin egen bolig. Det er udlejerens rettigheder over andre menneskers bolig, dette drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Svend Åge Petersen (KF):

For mig at se er dette meget effektivt. Først vil man gerne fra VS' side skabe nogle forhold for udlejere, som er aldeles urimelige, således at man er sikker på, at der bliver færre af dem, og at de også i fremtiden må se i øjnene, at det er aldeles vanvittigt at sætte eventuelle penge i udlejningsejendomme. Når det så er lykkedes – og det er som sagt desværre allerede lykkedes i et ganske rimeligt omfang – så siger man i dag: nu laver vi ordninger, stakkels venner, nu kommer kommunerne og hjælper jer. For os at se skal

ordet hjælper i gåseøjne. Kommunerne overtager det, og så laver vi dem om til andelsboliger. Den holdning kan man have. Det er en effektiv og systematisk måde at ødelægge det private udlejningsmarked på. Det går vi ikke ind for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Ole Henriksen (SF), Tommy Dinesen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Tonni Nielsen (SF) og Ebba Strange (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om oprettelse af virksomhedsråd og indførelse af medarbejderdemokrati i statens virksomheder og institutioner.

(Lovforslag nr. L 91).

Medlemmer af folketinget Ole Henriksen (SF), Carsten Andersen (SF), Alice Faber (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Tonni Nielsen (SF), Ebba Strange (SF) og Thoft (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om forbud mod visse offentligt ejede eller koncessionerede virksomheders medlemskab af private arbejdsgiverorganisationer.

(Lovforslag nr. L 92).

Medlemmer af folketinget Ole Henriksen (SF), Carsten Andersen (SF), Tommy Dinesen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Leif Her-

[Formanden]

mann (SF), Tonni Nielsen (SF) og Ebba Strange (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsretten.

(Lovforslag nr. L 93).

Medlemmer af folketinget Ole Henriksen (SF), Carsten Andersen (SF), Tommy Dinesen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Tonni Nielsen (SF) og Ebba Strange (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder.

(Beslutningsforslag nr. B 48).

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension.

(Beslutningsforslag nr. B 49).

Medlemmer af folketinget Ole Henriksen (SF), Carsten Andersen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Inger Harms (SF), Tonni Nielsen (SF) og Ebba Strange (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om begrænsning af overarbejde og tvungen afspadsering.

(Beslutningsforslag nr. B 50).

Boligudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om begrænsning af energiforbruget i bygninger. (Ændret finansiering af energikonsulentordningen). (Lovforslag nr. L 33).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Det energipolitiske udvalg har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af anlægslov for naturgasforsyning og lov om varmeforsyning som følge af oprettelse af Dansk Naturgas A/S. (Lovforslag nr. L 42).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Forsvarsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af militær retsplejelov. (Lovforslag nr. L 40).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Ole Henriksen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om oprettelse af virksomhedsråd og indførelse af medarbejderdemokrati i statens virksomheder og institutioner.

(Lovforslag nr. L 91).

Forslaget er udarbejdet på grundlag af finansministeriets cirkulære af 21. november 1979 om samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner.

Der er foretaget en vis aflusning af de mange hensigtserklæringer, som alligevel ikke har et reelt indhold, når de skal praktiseres i hverdagen.

Derimod er der indsat bestemmelser, der giver mulighed for, at der udøves et reelt demokrati – først og fremmest ved at fjerne bestemmelsen om arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet.

Der er således fokuseret på selvforvaltningsprincippet, og på visse områder har det ligheder med nogle af de intentioner, der er kommet til udtryk i »Redegørelse til folketinget om regeringens program for modernisering af den offentlige sektor«.

De stive samarbejdsformer, der hersker i statens virksomheder, skyldes først og fremmest den hierarkiske opbygning af beslutningsprocesserne, og den hæmmer i høj grad, at det enkelte menneske udfolder alle sine talenter, såvel når det gælder kreativitet, som når det gælder ansvar.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Ole Henriksen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om forbud mod visse offentligt ejede eller koncessionerede virksomheders medlemskab af private arbejdsgiverorganisationer.

(Lovforslag nr. L 92).

Jeg skal i øvrigt henvisse til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Ole Henriksen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsretten.